

Vergaderjaar 1987–1988

20 046

Regelen inzake de opneming in Nederland van buitenlandse pleegkinderen met het oog op adoptie

Nr. 9

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 13 juni 1988

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of de voorlichting dwingend kan worden voorgeschreven voor het hele proces van voorlichting.

Uit het bepaalde in artikel 5, tweede lid, van het wetsvoorstel blijkt dat inderdaad beoogd is dwingend voor te schrijven dat aspirant-pleegouders, alvorens het gezinsonderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming te ondergaan, algemene voorlichting ontvangen van de speciaal daarmee te belasten organisatie. Het gezinsonderzoek gaat er in de nieuwe opzet vanuit dat het betrokken echtpaar volledig van de algemene aspecten van interlandelijke adoptie op de hoogte is gesteld. Het onderzoek zal pas worden ingesteld nadat de voorlichting is ontvangen.

Volgens de leden van de C.D.A.-fractie moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de in de memorie van antwoord veronderstelde selectieve werking van de algemene voorlichting, waardoor het aantal in te stellen onderzoeken zou worden beperkt, uitblijft. Zij stelden de vraag of in dat geval – dus bij een gelijkblijvend aantal in te stellen gezinsonderzoeken – een verlenging van de wachttijd tegenover de aspirant-pleegouders te rechtvaardigen zou zijn, nu een verkorting van de periode tussen de aanmelding en de opneming van het kind in het vooruitzicht is gesteld.

De beoogde beperking van de onderzoekstaak zal kunnen worden gerealiseerd zonder dat zij gepaard gaat met een verlenging van de totale duur van het onderzoek. Dit beleidsvoornemen berust niet op een ongemotiveerde vooronderstelling. Zoals ik in de memorie van antwoord, naar aanleiding van vragen van de P.v.d.A.-fractie opmerkte, komt het aandeel dat de raden voor de kindbescherming tot dusver in de verstrekking van algemene voorlichting hadden, te vervallen. Dit draagt bij tot een verkorting van de onderzoeksduur per verzoek. Bovendien zal de algemene voorlichting in de nieuwe opzet verplicht worden. Dit is – ik bracht het naar aanleiding van vragen van de D66-fractie reeds naar voren – een belangrijke verandering ten opzichte van de huidige situatie, waarin aspirant-pleegouders vrij zij, zich vóór het gezinsonderzoek al of

niet over interlandelijke adoptie te oriënteren en waarin niet zelden tijdens het onderzoek blijkt dat dit is nagelaten. De betere voorbereiding van de aspirant-pleegouders op het gezinsonderzoek zal het mogelijk maken dit onderzoek in kortere tijd af te ronden.

De verwachting is dan ook gegrond, dat deze verandering zal resulteren in een daling van het aantal te verrichten gezinsonderzoeken en een verdere verlichting van de onderzoekstaak van de raden voor de kindbescherming, die overigens, als voorheen, een specifiek, op het geval toegesneden element van voorlichting bevat.

Nog afgezien van deze overwegingen zijn er bijkomende redenen op grond waarvan het waarschijnlijk kan worden geacht dat de aantallen gezinsonderzoeken in de komende jaren niet zullen toenemen, of zelfs zullen dalen. In de eerste plaats moet worden gewezen op de grotere bekendheid van het publiek met de bijzondere risico's die, hoe dan ook, aan de adoptie van buitenlandse pleegkinderen zijn verbonden. Een tweede factor is gelegen in de ontwikkeling van medische technieken op het gebied van de kunstmatige voortplanting. Een succesvolle toepassing van dergelijke technieken zal waarschijnlijk tot een vermindering van de belangstelling voor interlandelijke adoptie leiden. Een derde, zeer belangrijke factor is ten slotte de toekomstige ontwikkeling van het aanbod van buitenlandse pleegkinderen voor adoptie. Het lijkt onwaarschijnlijk dat zich nieuwe landen van herkomst aandienen. Ook deze factor is van invloed op de belangstelling voor interlandelijke adoptie.

Ten aanzien van de verplichting van de vergunninghouders tot samenwerking meenden de leden van de C.D.A.-fractie dat de wet niet alleen kwaliteitseisen moet bevatten, maar ook de mogelijkheid moet bieden om nadere regels te stellen, in verband met de gewenste deskundigheid op het gebied van nazorg.

Naar mijn mening dient het regulerende optreden van de overheid met betrekking tot de activiteiten van vergunninghouders beperkt te blijven tot de aspecten die in hoofdstuk 4 van het wetsvoorstel zijn geregeld. De deskundigheid met betrekking tot de nazorg kan niet los worden gezien van de eisen ter zake van de bemiddeling. Daar de vorm van de eventueel te verlenen nazorg bovendien zal afhangen van het individuele geval, kunnen nadere vereisten op dat punt niet goed in wettelijke regels worden vastgelegd. Vermelding verdient overigens dat alle bestaande bemiddelende organisaties ouderverenigingen hebben opgericht, die zich onder meer ten doel stellen te voorzien in de behoefte aan nazorg in de fase voorafgaande aan de adoptie. Verder wijs ik nogmaals op het bestaan van een speciaal op het gebied van de nazorg werkzame organisatie, de Stichting WAN, die naar wens functioneert. Mede gelet op het belang dat een vergunninghouder heeft om mede te werken aan de ontwikkeling en uitvoering van de activiteiten van een dergelijke organisatie, blijf ik bij mijn standpunt dat aanvullende voorschriften onnodig zijn.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de C.D.A.-fractie, of aspirant-pleegouders ook recht hebben op begeleiding wanneer zij besluiten de adoptie enige tijd uit te stellen, kan ik mededelen dat dat inderdaad het geval is. Ik verwijs naar de omschrijving van het begrip nazorg in mijn antwoord op de door deze leden in het voorlopig verslag gestelde vragen. De gevallen waarin tot een dergelijk uitstel wordt besloten, zijn echter zeldzaam.

Terecht benadrukten de leden van de C.D.A.-fractie het belang van een zorgvuldige bemiddeling. Evenals deze leden acht ik het met het oog op de opvoeding en de toekomst van deze kinderen uitermate belangrijk dat

zoveel mogelijk gegevens worden vastgelegd, ook over de voorgeschiedenis van het kind. Ik verwijs in dit verband naar mijn in de memorie van antwoord gemaakte opmerkingen naar aanleiding van vragen van de V.V.D.-fractie. Op de vergunninghouder rust een inspanningsverplichting om ten behoeve van de aspirant-pleegouders zoveel mogelijk gegevens omtrent de achtergrond van het kind te verkrijgen.

De leden van de C.D.A.-fractie waren onvoldoende overtuigd van de argumenten op grond waarvan voor een Nederlandse adoptie geen bijdrage verschuldigd zou zijn aan het onderzoek van de raad voor de kinderbescherming en bij een gezinsonderzoek voor opnemng van een buitenlands pleegkind wel, omdat daarmee slechts private belangen gediend zijn.

Naar mijn oordeel is het vragen van een bijdrage aan het gezinsonderzoek bij interlandelijke adoptie geheel gerechtvaardigd. Met het bijzondere karakter van interlandelijke adoptie is rekening gehouden door te voorzien in een speciaal op de opnemng van buitenlandse pleegkinderen toegesneden voorlichtingsprogramma, waardoor aspirant-pleegouders grondig op hun toekomstige verantwoordelijkheden worden voorbereid. Hiermee wordt, ten behoeve van de aspirant-pleegouders, aan de bestaande voorzieningen een nieuwe dienstverlening toegevoegd waarvan in redelijkheid kan worden gesteld dat men ervoor moet betalen. In mijn antwoord op in het voorlopige verslag door leden van de D66-fractie gestelde vragen gaf ik aan dat de bijdrage van de aspirant-pleegouders voor het grootste deel (f 700 à f 800) bestemd zal zijn ter bestrijding van de kosten van deze voorlichting. De bijdrage in de kosten van het onderzoek door de raad voor de kinderbescherming zal tussen de f 200 en f 300 liggen. Ook deze bijdrage acht ik in verband met het speciale karakter van de interlandelijke adoptie en het belang van de aspirant-pleegouders, volledig gerechtvaardigd. Ik teken nog aan dat in de adoptie-procedure voor de rechtbank opnieuw door de raad voor de kinderbescherming een onderzoek wordt ingesteld. Dit onderzoek is, evenals bij de adoptie van Nederlandse kinderen, kosteloos.

Op de vraag van de leden van de C.D.A.-fractie of, wanneer sprake is van een tweeling of een broertje en een zusje, een uitzondering kan worden gemaakt op de regel dat per keer slechts één kind mag worden opgenomen, kan bevestigend worden geantwoord. De in artikel 3, tweede lid, van het wetsvoorstel bedoelde bijzondere omstandigheden kunnen zich voordoen wanneer sprake is van broers of zusters dan wel kinderen die gedurende geruime tijd in hetzelfde gezin of tehuis zijn opgevoed. Hiermee wordt de bestaande, op de Vreemdelingencirculaire gebaseerde praktijk bevestigd.

Anders dan deze leden suggereerden, is het voorschrijven van een wachttijd voor een volgende adoptie wel degelijk noodzakelijk, mede om tot een verantwoord oordeel over de gezinssituatie te komen wanneer het echtpaar in verband met de volgende adoptie opnieuw een gezinsonderzoek ondergaat. Wel kan, wanneer kort na de opnemng van een buitenlands pleegkind blijkt dat er nog een broertje of zusje is dat ook voor opnemng in aanmerking komt, tot een spoedige plaatsing worden overgegaan wanneer dit in het belang van dit tweede kind is. Dit is eveneens in overeenstemming met de bestaande praktijk.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen vervolgens wie verantwoordelijk is als er bij aankomst of vervoer van het kind problemen rijzen in verband met de afstandsverklaring en de medische verklaring.

In de memorie van antwoord zette ik naar aanleiding van vragen van het lid van de R.P.F.-fractie uiteen dat de verantwoordelijkheid voor het kind op het tijdstip van diens vertrek uit het buitenland overgaat van degenen die daar de zorg voor het kind hadden op de aspirant-pleegouders. Op hen rust ook de in artikel 8 van het wetsvoorstel neergelegde verplichting om aan te tonen dat op deugdelijke wijze afstand van het kind is gedaan en dat de vereiste medische verklaring kan worden overgelegd. De vergunninghouder heeft, zowel vóór als na de overdracht van het kind, niet meer dan een bemiddelende taak. Alleen bij nalatigheid bij de vervulling van die taak kan hij jegens de aspirant-pleegouders aansprakelijk worden gesteld voor de daaruit voortvloeiende schade. De door de aan het woord zijnde leden gedane suggestie dat de vergunninghouder in voorkomend geval zou moeten afzien van de bemiddeling, komt mij onjuist voor. De bemiddeling omvat mede de noodzakelijke assistentie bij het organiseren van de overkomst van het kind. In het individuele bemiddelingscontract zal de vorm van die assistentie nader zijn gespecificeerd. Daar echter de verantwoordelijkheid voor het kind op de aspirant-pleegouders rust, acht ik het alleszins aan te bevelen dat de aspirant-pleegouders een verzekering voor de overtocht aangaan, opdat in geval van nood medische of andere hulp kan worden geboden.

Zoals de leden van de C.D.A.-fractie opmerkten, zijn ook aspirant-pleegkinderen met een handicap of een ziekte welkom. In verband met de bescherming van de volkgezondheid moet echter worden voorkomen dat kinderen met bepaalde besmettelijke ziekten Nederland binnenkomen. Op de vraag van de genoemde leden, of pleegouders niet in alle situaties van te voren behoren te weten of een kind seropositief is, moet worden geantwoord dat het bekend is dat bemiddelaars met het oog op een verantwoorde bemiddeling in landen waar AIDS heerst tevoren een onderzoek laten instellen naar mogelijke besmetting met het virus en het medische rapport de uitslag daarvan vermeldt.

Er is geen aanleiding voor nadere regelgeving door de overheid op dit punt. In dit verband zij nogmaals verwezen naar het ter zake door het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur gevoerde beleid.

Ik deel de mening van de leden van de C.D.A.-fractie dat aspirant-pleegouders voor zover mogelijk van te voren omtrent de geestelijke en de lichamelijke gezondheid van het door hen op te nemen kind op de hoogte moeten worden gesteld. Een zorgvuldige bemiddeling omvat de verstrekking van alle gegevens die in dit verband van belang zijn. Herhaald zij echter dat van de bemiddelende instelling niet meer kan worden gevergd dan dat zij zich daartoe de nodige inspanning getroost. Zoals ik in de memorie van antwoord uiteenzette, kan ernstige nalatigheid van de bemiddelaar in dit opzicht tot diens aansprakelijkheid uit hoofde van de met de aspirant-pleegouders aangegane contractuele relatie leiden. De gevallen waarin de medische verklaring achteraf onjuist blijkt, zullen echter niet steeds kunnen worden teruggevoerd tot de nalatigheid van bij het onderzoek betrokken personen. Het kan voorkomen dat het bestaan van een ziekte of handicap niet uit het onderzoek blijkt, zonder dat sprake is van verwijtbare onzorgvuldigheid. Bij de voorlichting zal aspirant-pleegouders voor ogen worden gehouden dat nimmer een absolute zekerheid over de gezondheidstoestand van het kind kan worden verkregen, laat staan dat de bemiddelaar de juistheid van de daarover verkregen gegevens zou kunnen garanderen.

Naar aanleiding van de vraag van de aan het woord zijnde leden, of op het tijdstip van de binnenkomst van een ziek, gehandicapt of met AIDS besmet kind voldoende duidelijk is dat het kind door een particuliere ziektekostenverzekeraar zal worden meeverzekerd, kan worden medege-

deeld dat tot op heden niet is gebleken van problemen ten aanzien van de acceptatie van deze kinderen door particuliere ziektekostenverzekeraars van aspirant-pleegouders. Voor fondsverzekerden geldt artikel 4 van de Ziekenfondswet.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen nog of de aspirant-pleegouders recht hebben op inzage en correctie van de rapportage alvorens deze aan de vergunninghouder wordt toegezonden.

In dit verband verwijs ik naar artikel 5, vierde lid. Daarin is bepaald dat het rapport met de aspirant-pleegouders wordt besproken voordat het door de raad voor de kindbescherming wordt uitgebracht. Die bespreking kan tot bijstelling van het rapport leiden. Het rapport zal overigens uitsluitend gegevens bevatten die noodzakelijk worden geacht voor de beoordeling van het gezin.

De raad zendt vervolgens een afschrift van het uitgebrachte rapport aan de aspirant-pleegouders. Dit voorschrift is in overeenstemming met het in de Wet openbaarheid van bestuur neergelegde beginsel van openbaarheid van documenten die berusten bij de centrale overheid of onder haar verantwoordelijkheid worden bewaard. Ten slotte wordt, wanneer de beginseltoestemming is verleend, het oorspronkelijke exemplaar van het rapport verstrekt aan de vergunninghouder wiens bemiddeling door de aspirant-pleegouders is ingeroepen. De vergunninghouder krijgt derhalve inzage van het gehele rapport.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen, naar aanleiding van het in de memorie van antwoord met betrekking tot artikel 10 gestelde, of het wetsontwerp is, of had moeten worden voorgelegd aan de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht.

Zoals bekend, beoogt het wetsvoorstel de sinds jaar en dag bestaande, op de Vreemdelingencirculaire gebaseerde administratieve praktijk op het gebied van de opnemings van buitenlandse pleegkinderen wettelijk te regelen. Ofschoon de voorgestelde regeling wel bepaalde raakvlakken heeft met het internationaal privaatrecht, zoals mede blijkt uit de door de genoemde leden geciteerde passage uit de memorie van antwoord, kan zij toch niet worden geacht daarvan deel uit te maken. In verband daarmee heb ik geen aanleiding gevonden om het wetsvoorstel aan de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht voor te leggen.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de C.D.A.-fractie, of het woord «belanghebbenden» in artikel 19 niet nader dient te worden gepreciseerd, merk ik op dat ik, gelet op de toepasselijkheid van de Wet openbaarheid van bestuur, het begrip «belanghebbende» voldoende afgebakend acht voor de overheidsfunctionarissen die met verzoeken om gegevens uit de centrale wachtlijst worden geconfronteerd. Een poging tot nadere omschrijving zou het risico in zich bergen dat personen of instanties die bij de verstrekking belang kunnen hebben, van de verstrekking worden uitgesloten.

De leden van de C.D.A.-fractie constateerden dat malafide praktijken worden gestraft uit hoofde van een onjuiste opvatting van de taakopdracht van de organisatie. Dat neemt voor deze leden niet weg dat door het handelen van de organisatie en personen uit die organisatie schade berokkend zou kunnen worden aan het achterblijvende gezin en het kind.

Terecht, mijns inziens, is de taakopvatting van de bemiddelende organisatie het uitgangspunt voor de strafrechtelijke voorzieningen van het wetsvoorstel. Die taakopvatting speelt echter evenzeer een rol in de

contractuele relatie tussen de bemiddelaar en de aspirant-pleegouders die van zijn diensten gebruik maken. Bij schade als gevolg van malafide handelen kan de civielrechtelijke aansprakelijkheid van de bemiddelaar jegens het pleeggezin in het geding komen.

De leden van de V.V.D.-fractie lieten zich kritisch uit over de naar hun mening onoverzichtelijke indeling van de memorie van antwoord.

Naar aanleiding daarvan merk ik op, dat er goede gronden zijn om in een memorie van antwoord bij voorkeur de volgorde van het voorlopig verslag aan te houden. Die werkwijze komt in het algemeen aan de volledigheid van de beantwoording ten goede en vergemakkelijkt het vinden van de plaats waar op vragen en opmerkingen is ingegaan. Voor een andere rangschikking zag ik in het onderhavige geval onvoldoende aanleiding.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de V.V.D.-fractie, of inmiddels het standpunt is verlaten dat de algemene voorlichting niet geheel aan particulier initiatief dient te worden overgelaten, attendeer ik op artikel 5, tweede lid, van het wetsvoorstel, dat bepaalt dat de algemene voorlichting onder toezicht van de Minister van Justitie zal worden verstrekt. Het privaatrechtelijke karakter van de met de voorlichting te belasten organisatie sluit een dergelijk toezicht niet uit.

De veronderstelling van deze leden, dat toezicht van de overheid met het verlenen van subsidie gepaard zou moeten gaan, komt mij onjuist voor. Beoogd wordt de verstrekking van algemene voorlichting uit de bijdragen van degenen die haar ontvangen, te financieren. Wel zal de overheid een eenmalige financiële bijdrage doen aan de oprichting en de opzet van de met deze werkzaamheden te belasten organisatie.

De leden van de V.V.D.-fractie vermochten niet in te zien wat het bezwaar ertegen zou kunnen zijn om, anders dan de Raad van State had geadviseerd, het criterium «het kennelijke belang van het kind» niet in de wet op te nemen. Het was verder naar hun oordeel niet duidelijk hoe de afweging tussen plaatsing in een instelling of kindertehuis in het eigen land, eventueel zelfs op verre afstand van de woonplaats, en opnemng in een vreemd land met een totaal andere cultuur plaatsvindt. Deze leden vroegen ook of de betere materiële voorzieningen in ons land, zoals goede gezondheidszorg, goed onderwijs en betere economische perspectieven in het afwegingsproces een rol speelden en zo ja, in welke mate.

Interlandelijke adoptie onderscheidt zich in zoverre van de adoptie van in Nederland geboren kinderen dat een speciale wettelijke regeling noodzakelijk wordt geacht voor de aan de adoptie voorafgaande opnemng van uit het buitenland afkomstige kinderen in het gezin van de toekomstige adoptiefouders. Zoals in de toelichting op het wetsvoorstel is uiteengezet, geldt bij die opnemng het in artikel 227, tweede lid, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek neergelegde uitgangspunt, dat de adoptie in het kennelijk belang van het kind moet zijn, zowel uit een oogpunt van verbreking van de banden met de ouders als uit een oogpunt van bevestiging van de banden met de adoptanten. Bij de adoptie moet voldaan zijn aan de in artikel 228, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek neergelegde specifieke wettelijke voorwaarden. Daarenboven toetst de rechter in de adoptieprocedure of de adoptie in het kennelijk belang van het kind is.

Nu uit het stelsel van het onderhavige wetsvoorstel duidelijk is, dat de werking van artikel 227, tweede lid, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek

zich mede uitstrekt tot het voorstadium van de adoptie dat onderwerp van het wetsvoorstel uitmaakt, verdient afzonderlijke vermelding van het belang van het kind als criterium voor de opneming van een buitenlands pleegkind naar mijn mening geen aanbeveling. De herhaling zou voedsel kunnen geven aan de onjuiste gedachte dat van een zekere mate van loskoppeling sprake is. Bovendien zou niet kunnen worden volstaan met de eenvoudige aanduiding van het criterium, doch zou de tekst van artikel 227, tweede lid, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek vrijwel integraal moeten worden overgenomen teneinde verschil in interpretatie te voorkomen.

De kwestie betreffende de afweging tussen enerzijds plaatsing van een kind in een kindertehuis in het eigen land, wellicht ver van de woonplaats van de ouders en anderzijds adoptie in een vreemd land en die tussen betere materiële voorzieningen in het vreemde adoptieland en de minder goede in het eigen land gaan primair de bevoegde autoriteiten van het land van herkomst van het kind aan. Zij nemen immers de beslissing om het kind voor adoptie te laten gaan naar een ander land. Leidraad bij deze afwegingen kan de in de memorie van toelichting, hoofdstuk I, onder C. genoemde VN-verklaring 41/85 inzake beginselen ter bescherming van kinderen vormen. Hoe de bevoegde autoriteiten van de landen van herkomst deze afwegingen maken, kan ik verder niet aangeven.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of onderzoek inzicht geeft in de oorzaken van de relatief grote aantallen kinderen die in de ambulante en/of residentiële hulpverlening terechtkomen. Zij vroegen tevens naar de conclusies die hieruit waren getrokken ten aanzien van het interlandelijk adoptiebeleid en de jeugdhulpverlening.

In de memorie van antwoord noemde ik, in mijn antwoord op vragen van dezelfde fractie, het in voorbereiding zijnde rapport van het Adoptiecentrum Utrecht naar aanleiding van een onderzoek betreffende uithuisplaatsing van buitenlandse adoptiefkinderen. Dat rapport zal medio juni 1988 verschijnen. Een overzicht van de onderzoekresultaten is eind maart 1988 bekend gemaakt. Daarin worden verschillende factoren genoemd die bij de onderzochte populatie van invloed waren op het ongunstige verloop van de plaatsing. Tot die factoren behoren onder meer de verwaarlozing van het kind in zijn eerste levensjaren, met als gevolg daarvan een gebrek aan vertrouwen, een weinig ontwikkelde gewetensfunctie en andere vormen van emotionele schade aan het kind; de te hoge verwachtingen en acceptatieproblemen van de pleegouders, al of niet in combinatie met de moeilijke opvoedbaarheid van het kind; problemen bij de ingroei in het gezin en hechtingsproblemen; ten slotte blijkt de leeftijd van het kind bij aankomst in Nederland een belangrijke rol te spelen.

De in dit onderzoek gedane bevindingen bevestigen de juistheid van de in het wetsvoorstel gedane keuzen. In de eerste plaats blijkt daaruit het belang van een grondige voorbereiding van de aspirant-pleegouders op de opneming van het kind, door middel van uitvoerige voorlichting. Het zou onjuist zijn indien men bij die voorlichting voorbij zou gaan aan de moeilijkheden die na de opneming van een kind kunnen ontstaan. Voorts blijken de in het wetsvoorstel neergelegde stringente voorwaarden ten aanzien van, onder meer, de leeftijden, volledig te zijn gerechtvaardigd. Ook onderstrepen de onderzoeksresultaten de verantwoordelijkheid van de bemiddelende organisatie wanneer het erom gaat, te beoordelen of een bepaald kind in een bepaald gezin past. Ten slotte wijst het onderzoek op de behoefte aan begeleiding en hulpverlening wanneer moeilijkheden rijzen.

Naar aanleiding van de vraag van de aan het woord zijnde leden, of alle informatie over het kind aan de pleegouders wordt meegegeven, herhaal ik dat een zorgvuldige bemiddeling in de eerste plaats meebrengt dat de bemiddelaar zodanige informatie vergaart, en in de tweede plaats dat hij deze informatie aan de aspirant-pleegouders verstrekt. De nazorg omvat mede de verkrijging en de verstrekking van aanvullende informatie waaraan onder omstandigheden alsnog behoefte kan bestaan.

Ten aanzien van de in het gewijzigde wetsvoorstel gestelde uiterste leeftijdslimiet voor de indiening van een verzoek vroegen de leden van de V.V.D.-fractie of voor zeer bijzondere omstandigheden een uitzondering zou kunnen worden gemaakt. Zij vroegen in verband daarmee om een heroverweging van de onderdelen II en III van de nota van wijziging.

Hierover merk ik op dat ik in de beoordeling van verzoeken van personen in deze leeftijdsgroep door de Adviescommissie Buitenlandse Pleegkinderen geen aanknopingspunten kan vinden voor een beleid dat uitzonderingen toelaat op de thans gestelde grens.

De leden van de V.V.D.-fractie wilden nog weten hoe moet worden gehandeld wanneer het verzoek is ingediend voordat de wet in werking is getreden, terwijl op het tijdstip van inwerkingtreding nog geen beginseltoestemming is verleend.

Naar aanleiding hiervan verwijs ik deze leden naar de bepalingen van overgangsrecht die ik thans bij nota van wijziging aan het wetsvoorstel heb toegevoegd. De op het tijdstip van de inwerkingtreding van de wet reeds in behandeling zijnde verzoeken zullen volgens de in de Vreemdelingencirculaire neergelegde procedure worden afgehandeld. Op verzoeken om verlenging van de geldigheidsduur van een onder de oude regeling verleende beginseltoestemming wordt de wettelijke regeling toegepast. Hetzelfde geldt voor de intrekking van een onder de oude regeling verleende beginseltoestemming.

Teneinde te verzekeren dat de thans reeds werkzame bemiddelende organisaties hun activiteiten na de inwerkingtreding van de wet op legale wijze kunnen voortzetten, is in het derde lid van artikel 28 bepaald, dat het verbod van artikel 11 voor hen niet zal gelden gedurende een maand na de inwerkingtreding van de wet. Binnen die termijn kunnen die organisaties een vergunning tot bemiddeling aanvragen. Daarna kunnen zij, indien zij een vergunning hebben aangevraagd, hun werkzaamheden ongehinderd voortzetten totdat op de aanvraag definitief is beslist. De termijn gedurende welke een tegen een afwijzende ministeriële beslissing ingesteld beroep aanhangig mocht zijn, is daarbij inbegrepen. Om te voorkomen dat de vrijstelling zich mede zou uitstrekken tot organisaties die kort voor de inwerkingtreding van de wet in het leven mochten worden geroepen, is de overgangsregeling beperkt tot verenigingen en stichtingen die gedurende tenminste drie jaren onmiddellijk voorafgaande aan de inwerkingtreding van de wet bemiddelingsactiviteiten hebben verricht.

Met betrekking tot het tijdsverloop tussen de aanvraag en de opnemings van het kind wezen de leden van de D66-fractie op de sterke daling in het aantal te plaatsen kinderen naar aanleiding van de sluiting van de grenzen van Sri Lanka. Zij wensten te weten welk standpunt wordt ingenomen ten aanzien van het verzoek van de Vereniging Wereldkinderen om het aantal gezinsonderzoeken door de raden voor de kindbescherming te beperken en af te stemmen op de nieuwe situatie. Zij gaven daarbij als hun mening te kennen dat de oplossing van dit probleem in de eerste plaats bij de bemiddelende organisaties ligt.

Hiervoor heb ik, naar aanleiding van vragen van de C.D.A.-fractie, reeds doen uitkomen dat het aanbod van buitenlandse pleegkinderen mede bepalend is voor de belangstelling voor interlandelijke adoptie. Op dat aanbod hebben de bemiddelende organisaties slechts een beperkte invloed. Van deze organisaties kan niet worden verwacht dat zij na de sluiting van de grenzen van een land op korte termijn kunnen zorgen voor een vervangend aanbod. In verband daarmee kan een zekere verlaging van het tempo waarin gezinsonderzoeken worden uitgevoerd, wenselijk zijn. Opgemerkt zij in dit verband dat veel landen de overlegging van recente gezinsrapporten eisen. Het is daarom in het belang van betrokken partijen dat het tijdsverloop tussen de verlening van de beginseltoestemming en de onderhandelingen met buitenlandse instanties niet te groot is.

Anderzijds is het voor het welslagen van de opnemings noodzakelijk dat het betrokken echtpaar voldoende tijd heeft om zich daarop voor te bereiden.

De sluiting van Sri Lanka heeft recent de wachttijden sterk doen oplopen. Dat deze stijging zich eerst thans manifesteert, vindt zijn verklaring in de omstandigheid dat aanvragen die vóór de sluiting van de grenzen van dat land (medio 1987) zijn ingediend, nog in behandeling zijn genomen. Indien Sri Lanka deze maatregel niet mocht intrekken, is aannemelijk dat het totale aanbod van buitenlandse kinderen voor adoptie in Nederland zich op een lager peil dan voorheen zal stabiliseren. Op grond van hiervoor, naar aanleiding van vragen van leden van de C.D.A.-fractie genoemde factoren acht ik het niet uitgesloten dat ook de vraag enige daling zal ondergaan en dat na verloop van tijd een nieuw evenwicht zal worden bereikt, zij het op een lager niveau dan voorheen. Het moge duidelijk zijn dat onder de gegeven omstandigheden de oplossing voor de problemen niet van de bemiddelende instanties kan worden verwacht en dat bijsturing met het oog op een goede gang van zaken bij interlandelijke adoptie noodzakelijk kan zijn.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de D66-fractie, hoe wordt voorzien in de eventuele behoefte aan hulp of begeleiding in de periode na de adoptie, merk ik op dat niet van de bemiddelende organisaties kan worden geëist dat zij in dat stadium nog nazorg verstrekken. De adoptiefouders kunnen bij moeilijkheden gebruik maken van de bestaande algemene voorzieningen voor maatschappelijke hulpverlening. Voor het overige verwijs ik naar hetgeen ten aanzien van de nazorg naar aanleiding van vragen van de leden van de C.D.A.-fractie is opgemerkt.

De leden van de D66-fractie merkten ten aanzien van de verplichting van de vergunninghouder om informatie over het kind te verzamelen, op dat zij de aansprakelijkheid die uit de niet-nakoming van die verplichting voortvloeit, een schrale troost achten voor de pleegouders. Bovendien hadden hen onrustbarende berichten bereikt over de wijze waarop kleine organisaties zich van deze taak kwijten. Zij hadden wel oog voor het argument dat over sommige kinderen meer informatie te verzamelen is dan over andere, doch blijven bij hun standpunt dat de verplichting om al het mogelijke te doen om informatie over het te adopteren kind te verzamelen, wel degelijk vastgelegd zou kunnen worden.

Ik herinner deze leden eraan dat de invoering van de voorgestelde wettelijke regeling gepaard zal gaan met de introductie van een vergunningstelsel. Ook bestaande bemiddelaars zullen een vergunning moeten aanvragen. De aanvraag zal niet worden gehonoreerd wanneer op enige wijze mocht blijken van nalatigheid van de vergunninghouder op het punt van informatievergaring en -verstrekking. Intussen blijf ik bij mijn mening dat de verplichting om informatie te verzamelen niet als

zodanig in een wettelijke regel dient te worden neergelegd. Dat de bemiddeling deze verplichting omvat, spreekt in de opvatting van het wetsvoorstel zo vanzelf dat daarover geen misverstand kan bestaan.

Het stemt tot voldoening dat de leden van de D66-fractie konden instemmen met de taakverdeling in verband met de uitvoering van de toekomstige wettelijke regeling.

De Staatssecretaris van Justitie,
V. N. M. Korte-van Hemel